

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.
 Á r a :
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre . . . 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő szállása:
 Színház-utca 404. szám.

NEMZETI.

Politikai, közgazdászati és társadalmi lap.

Hirdetési díj:
 4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden ígatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alkalmatosság szerint. — Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőségénél.

Brassó, 1872. febr. 28.

II.

Azon két nagy párt, melyekről a múlt számban emlékeztünk, — különböző időkben különböző neveket viselt. Legutóbb, 1847-ben liberalis és konservatív, szabadelvű és pecsovic elnevezések alatt volt ösmeretes.

Conservativeink egész erővel küzdöttek a 48-iki átalakulás ellen, míg alkotmányos uton küzdhettek; mikor azonban oda jutott a dolog, hogy a nemzetet fegyveres erővel támadta meg Ausztria, akkor csak egy részökben volt nagyobb az uralkodóház — és a birodalmi kötelek iránti hűség, mint a hazaszeretet. Jóbjaik visszavonultak és aggódva várták a rájuk nézve mindenképp bizonyos kimenetelű küzdelem végét.

Bach jogtiprása és embertelenségei conservativeink közötti közönyösséget is fölrazták; ők is mind melegebben álltak az 1849 után jogjaikból kifosztott nemzetikhez. Olyan egyszívű tánt a történelmen keresztül nem volt a magyar nemzet, mint 1849-től 1861-ig.

Az olasz háború után belátta a bécsi hatalom, hogy Magyarország leigázása nem tarthat sokáig az annyira imádott Gesamt-Monarchia összeomlása nélkül. Elkezdődtek tehát az alkotmányos kísérletek.

Mihelyt az absolutismus engedett valamit merevségéből, conservativeink készek voltak azonnali közbejövni a hatalomhoz, és b. Vay, b. Kemény Ferencz, s utánok mások, részt vettek a birodalom kormányzásában.

A nemzet szabadelvű nagy tábora azonban nem volt hajlandó alkudozni és ajándékképpen fogadni el, valamely Bécsben főzött alkotmány kotyvalékot. Az 1861-iki országgyűlés híven fejezte ki egész nemzetünk magatartását.

A Deák vezetése alatt álló felirati pártnak épen az a célja volt, a mi gr. Teleki Lászlókat határozati pártjának: visszaszerezni és biztosítani Magyarországot ősi és 1848-ban átalakított alkotmányos jogait.

Mindkét párt előtt e volt a fő, a cél; a miben különböztek egymástól, az csak mellékes, csak eszköz céljuk kivételére.

Ha Deák Ferencz arra törekedett, hogy alkotmányunk biztosítása mellett kapcsolataink is fenntartassék az osztrák tartományokkal és a Habsburg uralkodó házzal, — gr. Telekiék is megelégedtek onnan következett, mert kifejezést akartak adni a nemzet méltatlankodásának az elkövetett jogtalanságok miatt; és meg akarták őrizni Európa előtt a nemzet magatartásának büszkeségét azon esetre, ha a kifejezés nem sikerülne.

Voltaképen nem volt megoszolva akkor nemzetünk a két párt között, hanem minden egyes egyén lelkesedéssel csüngött mindkét párt magatartására, mert hiszen mindkettő indokai egyitt és egyszerre éltek minden magyar ember lelkében.

Ezt az összhangzást, egy célra törekvést elfelejtethetetlen nagy események bizonyítják.

Egyik egy egyszerű tragédia, a minőt csak Magyarország szokott fölmutatni: gr. Teleki László öngyilkossága.

Midőn látta, hogy az ő fellépése következtében mind erősebb kifejezést nyer a nemzetben az elkövetett jogtiprás miatti ellenszenv és a vágy, Ausztriától elszakadni: annyira veszélyesnek tartotta nemzetére nézve ezen érzet uralomra jutását és annyira biztosabbnak a Deák politikájában kifejezett eljárását, hogy saját élete kioltásával figyelmeztette nemzetét az érzelmek helyett a megfontolás politikáját követni.

Az a dördület, mely gr. Teleki életének bevezetését jelentette, egyszersmind figyelmeztetés volt a magyar nemzethez, hogy: megállj, míg van remény az Ausztriával fenntartandó kapcsolatban szerezni vissza és biztosítani alkotmányos jogaidat, addig ne bocsásd hazád hajóját az elszakadás végzetlen kétes partu tengerére!

Gr. Teleki intését legelőbb saját pártja ér-

tette meg, mert bár határozott többségben volt, jobbnak látta nem élni hatalmával, hanem Deák javaslata szerint tenni kísérletet.

Mindenki tudja, hogy a határozati párt több tagja nem jelent meg a szavazáson, csak hogy Deák fölirata elfogadtassék.

A nemzet büszke lehetett mindkét pártjára, mert azoknak egyike megatartásában volt kifejezve a mindnyájunk meggyőződésévé vált nagy gondolat, hogy: első nekünk mindenek felett hazánk és nemzetünk alkotmányos jogainak visszaszerzése és biztosítása. Ha azt meg nyerhetjük az Ausztriával való kapcsolatban, minden elkövetett méltatlanság daczára fenntartjuk e kapcsolatot, mert e birodalom szövettségére utalva vagyunk európai helyzetünkkel fogva. De ha Ausztria csak jogaink és nemzeti méltóságunk árán nyújtana a lebizonytalanabb végű kiűzelmeknek, minthogy ilyen áron békülünk.

A conservativek természetesen engedékenyebbek lettek volna, mert mint mult számunkban is ki volt mutatva, az ők programjukban elől áll az Ausztriával való kapcsolat s csak második sorban az országos és nemzeti jogok. De a nemzet összesége a szabadelvűek zászlaja alatt állott.

(Folytatása következik.)

Brassó, febr. 28-án.

B. Apórá Károly kir. táblai elnök ur mint miniszteri biztos meglátogatta tegnap az itteni törvényszéket. Ugy vagyunk értesülve, hogy nyíltan kifejezte roszalását a felett, hogy eddig németül vitetett az egész ügykezelés, s határozottan megrendelte, hogy „mától kezdve magyarul.”

Ideje is volt.

Ma a hosszafalusi járásbírósgot vizsgálja. Dűck ur a törvényszéki elnök, ebédet adott tegnap a báró tiszteletére.

TÁRCZA.

Egy jól értesült levelei.

(Nagynemesség. Ujest és Katibor hercegek. Nemesi speculációk és házasságok.)

Ha valaki a porosz nemesség eszejárása felett itélni kíván, legyen igazságos, hogy e rend számos tagjai között szoros határt vonjon, s meg különböztesse a szorgalmas földbirtokosokat, kik testi lelki erejüket a földművelésre fordítják, úgy szintén azokat, kik tudományukat és tehetségeiket a haza szolgálatjában értékesítik — azon uri nemesektől, kik mint méhek az állan méhkasában csak élvezni, de nem dolgozni, pénzt szerezni, de nem megérdemleni akarnak. Nagyon távol áll tőlem, hogy egész rendet megtámadni, azért talán az ősi tagjainak nagyobb része eltérő politikai nézeteknek hódol; ellevezőleg minden józan gondolkodásu egyénnel úgy nyilatkozom és elősmerem, hogy a nemesség érdemesebb része a nemzettől különváló társadalmi osztályt nem képez, hanem mint részese a munkának a nép becsületében és hajlamaiban egyenlően osztozik. Ama pénzszerző nemességet értem itt, kiket két táborba lehet osztani; egyikbe tartoznak azok, kik már tetemes vagyonnal bírnak, s fáradság nélkül még többet igyekeznek szerezni; a másodikba pedig ama vagyontalanok nagy száma, kik a sorsnak aranypillantását elsik.

Az elsőket tehát azok, kik már nem csak elegendő, hanem oly tetemes vagyonnal bírnak, hogy minden munka és gond nélkül — testi és szellemi szükségleteik kielégítésén felül egy gazdag kultúrélet legfinomabb és legnagyobb

élvezeteit meg szerezhetik; és mindezek mellett élvezetelhetetlenség vagy aljas kincsvágy által kergetetve — vagyoniuk fáradtság nélküli szaporítását átrekednek. Ezek kizárólag az ugynevezett nagy nemességhez tartoznak. Az elnevezés már magában úgy történelmileg mint jogászilag véve helytelen; de már annyira megszokott, hogy senki sem törődik vele.

Csak néhány éve, hogy a porosz országgyűlésen a szabadelvű párt közepéből a birtokos nemesség szemére lobbantották, hogy az ipar fölemelkedésével és tevékenységével szemben — semleges. Angliára hivatkoztak, hol minden nagy ipar vállalat élén a nemesség áll, és egy vaspálya sem épül a gazdag és hatalmas vidéki nemesség fináncziális közbenjárta nélkül.

E figyelmeztetés észrevétel nélkül nem maradt; a porosz nemesség nagyobb és előkelőbb része hamar felkarolta. Ezen uraknak a földművelésből vont jövedelmük, bizonytalan és csekély volt; a birtokeladási bevételek minden fáradság és törődés mellett is csak lassan nőttek; gyors és kényelmes nyereség ez uton lehetetlen volt. Értékpapírok, részvények már kellemesebbeknek látszottak; a szelvények beváltása s az osztalék felszedése legalább nem került munkába; a kamat meg mindig mérsékelt maradt, s a tőke szaporítására takarékoság és türelem szükségeltetett.

Lehetetlen volt-e ennél gyorsabban célhoz jutni? nem csak gyermekek és unokák számára gyűjteni, hanem önmaguknak is azonnal a vállalat gyümölcseit élvezni? De igen; voltak utak, a melyek s bálter zsebeit gyorsan és fáradság nélkül megtölték, s e mellett mint egyszerű és hasznos művek pártfogóját s előmozdítóját egy a hiúságot ingerlő fényugárral környezték.

A berlini fináncvilág égen egyszerre egy első rangu

csillag jelent meg — oly ragyogó fényvel, hogy mindenkét bálter és irigység fogott el. Egy kelet-poroszországi izraelita kereskedő, a kis masser városból, Heudensbügel, ki már több és részint kalandos vállalatokkal Németországban, Angliában és Amerikában próbált — de minden siker nélkül, aránylag Berlinben talált szilárd alapot, a melyen ragadó gyorsasággal egy oly csodálatos, aranytündöklő épületet teremtett, minőt város és ország német északon még nem látott. Stroussberg vagy Dr. Stroussberg, mint ő magát nevezni szerette, Londonban újságreporter volt, Amerikában ócska ruhákkal kereskedett, megint Angliában egy biztosító társulat irodájában dolgozott és Berlinben mint a Waterloobiztosító társulat főügynöke jött. Ezen állásában a társulat hirhelt összeolvastása a már megbukott „Albert” című biztosítótársulattal alkalmat nyújtott neki az első tőke megszerzésére — a mint mondják harmincz ezer tallorra; s ezzel az összeggel az első vasutivállalkozást — a keletporosz délpályát megkezdé.

E vaspályát az angol vasut vállalkozó Bray János kezdte meg, de később megegyezett Stroussberggel, hogy ez a munkálatokat tovább folytassa. Bray erősítette, hogy Stroussberg ez alkalommal derekason rászédte és sok éveken át a nyilvánosság előtt egymást kölcsönösen a legbecsületesebb czimokkal tisztelték meg. Most Stroussberg egyik fia Bray leányát nőül vette, s a szülők mind a két részről nagyon örültek ez egybekelésen.

Az elsőnek további vállaltai ösmeretesek. Egyik vaspálya követte a másikat, míg a román vaspályák a merész kalandor hajóját szét nem rombolák. *)

(Folytatása következik.)

*) Ezen leveleket érdekes tárgyknál fogva vesszük át a „Gartenlaube”-ből.

Magyar képviselőház.

A választási törvényjavaslat feletti nagy vita e hó 22-ikén megkezdődött.

A párt körökből Tisza Kálmán a balközép, — Irányi Daniel a szélsőbal nézeteit tolmácsolta. A kormány álláspontját Tóth Vilmos belügyminiszter írta körül.

Tisza Kálmán terjedelmes beszédében kiválóan a törvényjavaslat részleteivel foglalkozott. Részletesen kifejtette a javaslatnak azon hiányait, melyek őt és pártját arra birták, hogy a javaslatot még az általános vita alapjául sem fogadhatják el. Tisza épen azért egészen új törvényt akar: a census általánosítást, és egységessé tételét a választási kerületek újólagos felosztását. Ezen alapon indítványozza, hogy a jelen törvényjavaslatot elvetve, utasítsa a ház a miniszteriumot, hogy a választásokra s választói census hatására vonatkozó adatait, melyek ugyanis birtokában kell hogy legyenek, alapul véve, azoknak előterjesztése mellett, oly időben nyújtson be egy a jelzett legfőbb hiányok orvoslását is eszközölő törvényjavaslatot, hogy azt még ezen ülészek alatt tárgyalni lehessen.

Tisza Kálmán után közvetlenül Tóth Vilmos belügyminiszter beszélt tovább egy óra hosszánál. Fejezet-ről-fejezetre, pontról-pontra végig ment a törvényjavaslaton mindenütt kimutatva először a különbséget a jelen javaslat szabványai és az 1848-iki választási törvény határozatai között, másodsor e különbségnek benső indokait.

Szóló azon kezdi beszédét, hogy kimutatja az 1848-iki választási törvény tarthatatlanságát. Hivatkozik a 69-iki trónbeszédre, mely az 1848-iki V. t. cz. javítására utalt. —

Nem lehet kétségbe vonni, hogy a reformnak alapfeltétele, t. i. az általános szükségesség érzete megvan. Kérdés csak is az, hogy mily mérvben változtassuk a reformálandó törvényt; vajjon gyökeres átalakulás legyen alkotásunk célja, vagy csupán javítása és pótlása van-e a körülmények gondos számbavétele mellett indokolva? A kormány ezen utóbbi álláspontot foglalja el, és szóló ezen alapon kívánja annak helyességét igazolni.

Hogy az 1848. V. t. cikknek első részét, mely a választók jogosultságára vonatkozik, a kormány nagyban és egészben változtatni nem akarja, ennek oka az, mert hiányzik először a változtatásra az alapos ok; hiányzanak másodsor a változtatás alap feltételei, egy parlamentben nem lehet fontosabb kérdés, mint az, mely a parlament alapjára vonatkozik; mert e kérdés az állam összes életének kérdése.

Midőn egy országban arról van szó, hogy a parlament összealkotásáról szóló törvény megváltoztattassék, akkor mindenekelőtt a maga nagyszertiségében merül fel az a kérdés, hogy a fennálló törvény olyan-e, melynek természetes resultatuma, t. i. maga a parlament, a nemzet-akarát hamisíthatlan kifolyásának tekinthető, hogy nincs-e e fontosállamérdek a képviseléstől megfosztva, hogy nincs-e az államéletnek valamely oly fontos működő organuma, mely nem érvényesítheti jogos befolyását a törvényhozásban, és hogy végre a választói jogosultság nincs-e indokolatlanul szűk korlátok közé szorítva?

E kérdésekkel kell, mindenekelőtt tisztába jutni a törvényjavaslat első fejezetének tárgyalásakor, és hiszi szóló, elegendő egy pillantást vetni a 48-iki törvény V. cikkére, hogy meggyőződhessünk arról, hogy az szabadelvű és oly intézkedéseket tartalmaz, melyek szerint minden érdek a parlamentben képviselve lehet, képviselve lehet pedig a választási censusnak oly alacsony, a választói qualificatióknak oly tág mérvű meghatározása folytán, hogy e tekintetben a törvény ellen világosan kifogást tenni nem lehet. —

Igy állván a dolog, nincs ok arra, hogy a 48. V. t. cikknek a választói jogosultságra vonatkozó részét megváltoztassuk, s mert nincs, szóló nem oszthatja azok nézetét, kik a választói jogosultságot illetőleg a census lezártatását már most szükségesnek tartják. De nem oszthatja azokét is, kik ma már szélszerűnek tartják a census felemelését.

A jelenlegi census azonban örök időkre fenntartani nem óhajtja, mostani megváltoztatására pedig alapos okot nem talál; nélkülözi a census megváltoztatásának két alapfeltételét, melyek egyike az, hogy a megváltoztatott censusnak igazságosnak kell lennie, és hogy másodsor olyanak kell lennie, hogy életképességgel bírjon, vagyis hogy maradandóságra számítson.

Ámde maradandó csak az lehet, a mi igazságos alapon nyugszik. A mi ideiglenes és nem jó adórendszerünk mellett pedig igazságos kulcsot feltalálni a census megállapítására lehetetlen. Pedig utóvégre mégis csak az adórendszer lehet egyedül biztos alapja a censusnak. A mi adórendszerünknek pedig a megváltoztatását mindenki óhajtja, mert azt az önkény állapította meg, sőt igen gyakran egyes alárendelt közegek önkénye.

Azt pedig viszont mindenki elismeri, hogy a jelenlegi földadó-cataster elkészítésével a föld termőképessége

némely vidéken a tulajdonosra nézve kedvezően, más vidéken tul a mértéken kedvezőtlenül lett megállapítva.

Igazságos census tehát nem tudunk felállítani. Bármit alkotunk ma e részben, az maradandóságra nem számíthatna. És miután szóló erősen hiszi, hogy e téren experimentumokat csinálni annyit tenne, mint az alkotmányos élet természetes fejlődését megzavarni, ép azért a census megváltoztatásához semmikép sem járulhat.

Az 1848. V. t. cz.-nek a választói jogosultságra vonatkozó része sok eltérő és ellentétes magyarázatokra adott alkalmat, és így kétségtelen, hogy azok szabatosítása okvetetlenül szükséges.

A második hiány, mely az 1848-iki évi V. t. cz. erre vonatkozó részében feltalálatik, az hogy a választói jogosultság alapjául szolgáló földbirtok és vagyon becslésének meghatározásánál, ugyszintén az alapul szolgáló jövedelem meghatározásánál biztos kulcsot nem tűz ki. És ez igen természetes, miután a 48-iki törvényhozásnak a vagyon értéke és az attól húzott jövedelem biztos kimutatása, t. i. az adó, nem állván rendelkezésére, a becslés rendszerére kellett fektetni a törvény intézkedését, a minnek azon kellemetlen következése lett, hogy az ily becslésnél nem mindig az igazság, hanem rendszeren a pártérdek határozott. Ha ez így van, a mit tagadni nem lehet, ez elegendő ok annak bebizonyítására, hogy az 1848. évi V. t. cz. erre vonatkozó részét szabatosítani kell. Végre az 1848. V. t. cikknek ma már egy nagy hiánya azon szakaszból keletkezik, a mely az $\frac{1}{4}$ urbéri telkek tulajdonosaira vonatkozik. Az $\frac{1}{4}$ telkek feloszthatatlansága meg levén szüntetve, annak helyettesítéséről kellett gondoskodni.

Ezek azon hiányok, melyek a törvény ezen fejezetében feltalálhatók, és a melyeknek pótlására terjesztett be a jelen tjavaslat.

A 48-iki törvénynek azon része, mely a privilegiált osztálynak, — csak azért mert ahoz tartozott — szavazati képességet adott: a jelen törv. javaslatban oly megoldást nyer, mely egyrészt megfelel a méltányosságnak, megfelel másrészt az 1848-iki törvény szellemének, ki levén mondva benne az, hogy jövőre azon a czimen, hogy valaki a privilegiált osztályhoz tartozik, szavazati képességgel nem fog birni, ez által az osztályok privilegiuma egy tollvonással el van törölve és elég van téve az 1848-iki törvény szellemének. Meghagyatik azonban a beteresztett törvényjavaslatban azon jog, hogy azok kik ezen jogot 1868-ik évig „bona fide“ gyakorolták, hogy azok jövőre is e jogban meghagyassanak, s ez ismét igazságos eljárás és megegyezés az 1848. törvény azon értelmével mely kimondja, hogy senkit ok nélkül törvényesen egyszerű élvezett politikai jogától megfosztani a törvényhozás feladatának nem ismeri.

Azután átmegy a tjavaslat három fejezetének megvilágítására: az I-re kiemeli, hogy eddig a törvénynek a városi választói jogosultságot illető pontjai nyíltan kijátszatnak; a legrosszabb gunyhó felbecsültetett a választói jogosultságot megszerző összegre, a 100 frntnyi jövedelmet kölcsönadott állampapírral mutatták ki, s hogy valamely mesterember segéddel dolgozik e, elég volt a beírásnál egy segéddel megjelenni, annak bebizonyítására; így lön, hogy sokan, kiket egy megyében választói joggyakorlattal förláhtak, attól más törvényhatóságban megfosztottak; mind e hiányok eltávolításáról a jelen törvényjavaslat alaposan gondoskodott, mert az értékjövdelem meghatározására egyedül alapul az adókönyvecskét vette föl. (Helyeslés.) Áttérve a harmadik fejezetre, az állandó lista létesítésének szükségét fejt ki. Eddig az országgyűlés kúratásától megalkulhatóságig 3 hónapra volt szükség; állandó választási sok listája mellett néhány hét alatt összejöhet az. — Az összeírásnál eddig gyakran a nép egy része önhibája nélkül kimaradt, mint vannak némely vidékek, honnét a lakosság nagy része bizonyos időszakokban kenyérkereset végett elvonul, azokat az összeíró bizottság, ha ez időszakban jött, kihagyhatta egyszerűen, míg most ez nem történhetik, mert az összeírás hivatalból történik. A választási eljárásnál az eddigi törvénynek azon hiánya, hogy a választási elnök hatásköre s hatalma nem volt szabatosan körülírva, s az önkénynek tág tért nyitott; a jelen tjavaslat erről elegendőleg gondoskodott a vál. elnök jogainak körülírásával s a több küldöttségek behozásával, a szavazók elválasztásával, — s az éji szavazás megszüntetésével pedig a verekedések útját is elvágta. Ezután Tisza ellenvetéseit czáfolja, kimutatja a törvényhozás három évi történetére hivatkozva, hogy nem a kormány az oka, hogy csak most került e tjavaslatra a sor. Egyébiránt az ellenzék kívánságát teljesíteni, tudniillik a választási jogot censusra fektetni, új év előtt ép oly kevésbé lehetett mint most; s végül kijelenti azon meggyőződést, hogy ő e tjavaslattal rálépett a reformok terére, s itt elment azon pontig, a meddig a haza viszonyainak lelkiismeretes tekintetbevételevel elmehetett, s hangsúlyozva azon hitét, hogy törvényjavaslata azon reformok terén haladást jelent, kéri a

háza tjavaslatának elfogadására. (Hosszas éljenzés; számosan üdvözlik a szónokot.)

A február 23-ikán folyt vitában Kemény Gábor nagyérdéki beszéde emelkedett ki. Kiválóan foglalkozik Erdély különleges viszonyaival. Rektificálja azon adatokat, melyek az erdélyi viszonyokat illetőleg előtte felhoztattak, s melyek a valóságnak meg nem felelnek.

Nem látja sérelmesnek Erdélyre nézve a jelen törvényjavaslatot. A székelyeknél szerinte valóságos suffrage universelle áll fenn, minthogy ezek mindnyájan nemesek; a királyföldön szintén választó mindaz, ki régi polgári jogokat gyakorolt; a mi pedig a románokat illeti, igaz, hogy ezeknek csak egy képviselőjük van, de csak azon okból, mert nem akarnak választani, noha legalább 20 választó kerületben túlyomó többségben vannak.

Papp Zsigmond azon szavára reflektálva, hogy szövetkezzenek a magyarok az oláhokkal a szászok ellen, azt mondja, hogy az egyiket visszautasítja, a másikat nem fogadja el.

Nemzetiséggel nemzetiség ellen szövetkezni nem akar. Szóló a következőket óhajtana jelszóul kitzeteni; becsületesség, értelmesség, hű hazafiság, és ezt, a mi ezekbe bele illik, legyen az szász, oláh, tót, szerb, szivosen elfogadja. (Előnk helyeslés.)

A benyújtott javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

A feb. 24-ikén tartott ülésben már lankadni kezdett a tjavaslat feletti vita. E napon a balközép részéről Moccsary Lajos beszélt, a szélsőbalról Mocsonyi Sándor ki kizárólag az általános szavazattal szemben harezol. Vukovics Sebőt nagy figyelemmel halgatta végig a balközép, de nagy volt az ámulata, midőn a köztiszteletben álló szónok Irányi Dániel javaslata mellett nyilatkozott.

A jobboldal részéről Bujanovics Sándor indokolta a tjavaslat helyességét. —

Politikai szemle.

Bonaparte Lajos a londoni piacon öt milliónyi kölesönt akart kötni, miután azt hiszi, hogy a császári restauráció napjai előbb utóbb be fognak következni. Az ajánlatot azonban senki sem fogadta el.

A cseh országgyűlés feloszlata hira szerint március elejére van kitűzve s az új választások husvét után történnek.

A „Pokrok“ rendkívül veszélyesnek tartja a csehek re nézve, ha a reichsrath csakugyan kimondja az alsóbbrendű papság fizetésének felemelését. — A konsistorium már egy ellentertvet dolgozott ki a szegényebb plebanosok helyzetének javítására.

A bécsi reichsrath pénzügyi bizottsága elhatározta, hogy öt millió frt. drágasági pótlék adassék az államhivatalnokoknak, és pedig 10% a 2100 frttól felfelé, 15% az 1050 frttól 2000 frtig, 25% a 1050 frton alul fizetett hivatalnokok és szolgálk számára. E határozat fogalmazására egy albizottság küldetett ki.

Értesítés. A brassai magyar királyi járásbíróság köztudomásra hozza, — miszerint szóbeli panaszok, illetőleg keresetek felvételére, idézések kiadására, szóval minden polgári szóbeli peresügyek elintézésére, határnapokul minden héten két napot tűzött ki u. m.: hétfőt és pénteket, még pedig hétfőt a helybeli, pénteket a vidéki lakosok ügyeinek elintézésére. Más napokon — igen sürgős eseteket kivéve — szóbeli panaszok nem fogadhatnak el.

Ezen intézkedés nézetünk szerint nagyon helyes ugy a bíróság mint a közönség érdekében; mert az előbbi nincs kitéve a mindennapi és folytonos zaklatásnak s ideje marad az írásbeli beadványok elintézésére is; másfelől pedig a közönség is tájékozással bírván-nem fog egész héten át a bíróság ajtaján zaklatni s idejét vesztegetni.

V e g y e s.

(A kolozsvári egyetemről.) A képviselőház osztályai e hó 25-ikén tárgyalás alá vették a kolozsvári egyetemről szóló törvényjavaslatot. A törvényjavaslat a köztanodai s egyetemi javaslatok tárgyalására kiküldött 5-ös tanügyi bizottság — által a képviselőház előterjesztett s egy tudomány egyetemnek Kolozsvárott, még ez év folytán leendő felállításához szükséges törvényhozási intézkedéseket tartalmazza. A javaslat szerint ezen egyetem a tanításra és összes tudományos működésre nézve, négy tudomány karra (fakultas) oszlik, u. m.

- 1) A jog- és államtudományi;
- 2) az orvosi;
- 3) a bölcsezet, — nyelv- és történet-tudományi;
- 4) a matematikai és természettudományi karra.

E két utóbbi karhoz kapcsolva gymnasiumi tanárképezde állittatik fel.

A javaslat 11. szakasza szerint ezen egyetem az 1872/3 tanév kezdetével nyitattik meg.

Hogy a törvényjavaslat mi hamar törvénynyé fog emeltetni semmi kétségünk az iránt. A végrehajtás felett sem szabad kételkednünk, miután egy tekintélyes hazarész óhaja leendő általa teljesítve.

(Hivatalos nyelv.) A berlini szövetségtanácsban közelébb Elsass-Lotharingia nyelvkérdése karddal vágatott kotté, (bizonyosan azzal, melyet Napoleon Sedannál letett), a mennyiben elhatározatott, hogy a meghódított tartomány nyelve a német legyen. „Vedd el egy nemzet nyelvét, s elvesztetted mindenét” — mondja Eötvös.

(A föld nem vesz oda), mint a genfi csillagász állította. Ujabban ugyanis kijelenti, hogy ő is csak hallomás után szól arról az összeütközésről, mely a föld s egy óriási üstökös közt történnék. Adatai nincsenek rá.

(„A Kronstädter Ztg.”) 31-ik számában közli a budai városi kapitányság azon dícséretre és követésre méltó eljárását, miszerint a városi algaizdai hivatalt — rendeletének nem teljesítéséért: a hó és sár el nem takarításért, a szegények pénztárának javára 100 forintig büntette.

Ezen példa követését a helybeli rendőrigazgatóságának nagyon ajánljuk — mert valódi botrány az, a mi tisztátalanságot itt Brassóban, különösen a közép vártczában találhatni.

(Lengyelország felosztásának) évszázados fordulójára alkalmából Milkovszky lengyel menekült, ki most Brüsszelben lakik, a krakói „Kraj“-ban indítványt tesz egy lengyel nemzeti alap létesítésére. Azt indítványozta, hogy a lengyelek már a folyó évtől kezdve tartanak bünti napokat, s ha az Ausztriában és Poroszországban lakó 6 millió lengyel fejéknél csak 5 kt. tesz félre egy bünti nap, már 300,000 frnyi tőkét létesít könnyű módon. Milkovszky e bünti hétszeri ismétlését indítványozza, a mi két millió 100,000 frnyi alapot teremtené nevelési czélokra.

(Erdély újoncz jutaléka) összesen 5609 embert tesz, ezek közül 4532 ember a gyalogsághoz, 360 a táborigádásokhoz, 350 a huszárokhoz, 120 a tüzérséghez, és 90 ember a különféle katonai szakokhoz kerülnek. — Horvátország egészben 3155 embert állít a közös hadsereghez, és pedig 2041 embert a gyalogsághoz, 720-at a dzsidásokhoz 130-at a tengerészethez és 260-at a többi katonai szakokhoz.

(A felnöttek oktatása) nálunk is elvégre megkezdődött. Későn ugyan, de jobb mint soha. Az érdekeltség nagy mérvben mutatkozik; az első estén 25-ön és tegnap már 50-en jelentkeztek tanulni. Remélni lehet, hogy a példa ragadni fog sokat még.

Tudomásunk szerint mindenütt a hol a felnöttek oktatását megkezdették, az illető városi vagy községi előljáróság gondoskodott tanhelyiségről, világításról, fűtésről stb. Ezt mellesleg legyen mondva csak azért említők meg, hogy tudomásul vegye az itteni városi előljáróság, mert csakugy négy szemközti legyen mondva: ez egy lépést sem tett a felnöttek oktatása érdekében, sőt azon kérelmet is, hogy a legszükségesebbekkel lássa el őket: visszautasította. Nem kell itt előhaladás! mert tapasztalat szerint több hasznot hajt a hátramaradás ama jó uraknak.

(Az új képviselő-választások.) ha a választási törvényzikkék márczius 10-dikéig szentesíthetők lesznek, június 10-ike és 20 dika közt fognak megtörténni, miután az összeíratásokat a törvény szentesítése után azonnal foganatba veszik.

(A közoktatási és honvédelmi miniszterium) által kiküldött bizottság, mely a tanuló ifjuság fegyvergyakorlatáról készítette tervet, kimutatást adott be, mely szerint van 11,167 fegyvergyakorlatra képes tanuló, kiknek ta-

nításához szükséges volna 134 altanító és 79 fő-katonatanító, s a tanítói díjak tennének 31. 680 frtot; szükséges volna ugyanannyi fegyver, mint a hány fegyvergyakorlatra képes tanuló van; remélhető, hogy e törvényjavaslat még ez ülésszak alatt törvényerőre fog emeltetni.

(A szebeni országos tételgyűlésen) jelenleg 103 férfi és 63 nő, összesen 166 beteg ápoltatik. A múlt évben volt 93. Ezek közül meggyógyult 26, javult 21, nem változott 10, meghalt 36.

(A baloldali országos értekezlet) márczius hó 10-én fog tartatni Pesten. A sepsi-széki és sepsi-szent-györgyvárosi baloldali — kör választói részéről: Bakcsi Ferencz, Künnle József és Veres Gyula vannak kijelölve nevezett kör képviselésére.

(Büntető törvényjavaslat az iszákosság ellen.) A francia törvényhozó testület asztalára az iszákosság ellen büntető törvényjavaslat tétellett le következő részletekkel: ki 2 év alatt itasságáért kétszer büntetve lön, harmadszor előforduló alkalommal 6—30 napi fogság és 16—200 frankig terjedhető pénzbírsággal fenytetnék, továbbá elvesztí cselekvő és szenvedő választási jogát, nyilvános hivatalt nem viselhet ugy 2 évi fegyver hordási jogától is meg lesz fosztva. Vendéglősök is kik vendégeik megrészegedését eltírík büntetés alá jönnek.

(Egy harezképes) tábomok. A belga hadügyminister közelébb mustrálta meg a hadsereg tisztjeit, s többi közt egy tábomokot is nyugdíjazott. Márs e fia azonban, hogy megmutassa, mikép ő még mindig harezképes, kihitta párbajra a ministert, ki aztán tábomokokból bíróságot hívott össze, hogy vajjon neki egy ministeri intézkedésért meg kell-e verekedni. A bíróság nem engedte meg a párbajt, s így a helyzet visszaállítottat statu quo ante bellum.

(Ausztria pénzügyi helyzetéről) az általános jelentés közlelbből terjesztetett a reichsrath pénzügyi bizottsága elé. A kormány előirányzata szerint a bevételek 318,599,859 millió fitra. a kiadások 359,380,933 fitra vannak téve, az évi deficit tehát a póthitelekkel együtt 53 millióra rugott volna.

(A székelyföldi képviselők) többsége pártkülönbség nélkül egy, a székelyföldi vas és kőuthalázatra vonatkozó emlékiratot adott át Tisza Lajos közlekedési miniszter urnak. Az emlékiratot Berde Mózes, Antalffy Károly, Pap Lajos és Török Albert képviselők nyújtották be.

(Egy kis statistika.) Ausztriának I. Miksa császár uralkodása óta 182 esatája, 239 ütközete, 5118 többé kevésbé nevezetes fegyvertette és 1294 cselekvő avagy szenvedőleges ostroma volt. A csaták közül megnyert 87 et, az ütközetekből 115-öt, a fegyvertettek közül sikerült neki 2250, és 648 ostrom ütött ki kedvezően reá nézve, s így összesen 6839 esetből 3146-szor mosolygott reá a szerencse az 1594-ik esztendőitől a mai napig lefolyt 278 év vagyis mintegy 100,451 nap alatt. Kerekszámában kifejezve tehát Ausztria 1600 óta 111 évet élt le békében 160-at háboruban.

K ö z g a z d a s á g.

Megjegyzések

Bakcsi Ferencz nek a székely iparról, kereskedésről és kivándorlással a pesti népkörben felolvasott s utóbb külön is kiadott munkájára.

(Folytatás és vége).

Hogy kivándorlás van, elősmerem; de saját tapasztalatom ellen mond az ön állításainak. Többször megfordulva a kivándorlottak közt, és alaposan vizsgálva ottani

társadalmi életüket: veszedelmet nem, hanem előnyt találtam átlag véve — a kivándorlottakra nézve. A férfiakból kitünő iparosok válnak; a nők jó szerencsét tesznek, különösen a német iparos osztályal.

Azon csavargókról, kik hazakerülve kapu-kasza kerülők: nem lehet az egészre következtetést vonni és az egészet elítélni Nem azért, mert az olyanok hazánkba is csak munkakerülésből távoznak. Ott pedig a kényszer következtében ha egy pár éven át dolgoznak is, hazajövet csak azok maradnak a mik voltak.

De mint mondám, az ilyenek száma csak egy csekély részlet az egészhez mérve.

Bukarestben, Plojesten s több más helyen olyan iparos fiai vannak hazánkban, hogy azok nemzetünkre nézve csak elismeréssel találkozhatnak.

Dicsőült Eötvösünk szép eszméje: a fa-faragványok behozatala, és annak a székely nép közötti meghonosítása, nem a székelyeken mult el, hanem a nagy férfi halálán.

Erősen hiszem és állítom, hogy ha valamely nép alkalmas az ilynemű munkára, a székely azok közt első helyet foglal el. Alkalmas azért, mert a székely vele született természeti hajlammal fogva fogékony, serény és kitartó. Csak kedvezően legyen meg a kezdet, lássa munkájának hasznát, a mi bizonyosan nem fogna elmaradni — akkor a sikert biztosítva látom én a székelyek között.

A famunkával való kereskedést nem ismeri el ön. Ez már még is kevés tapasztalat!

Hiszen e hazának melyik népe üz nagyobb kereskedést fával mint épen a székely. Nem egy néhány pár szekér deszkát, — mint ön állítja — hanem öt-hat ezeret szállít évenként a székelység be Oláhországba. Ezen kívül nagy mennyiségű házi butort, különösen konyha edényeket.

Egy pár szekér lencsén kívül egyebet nem szállítanak kifelé — ön szerint. Hát a sok vászon, nagy mennyiségű gyapju stb. hová lesz el?

Ezek szerint megbocsát ön, ha aláírom és elfogodom azon állítását, hogy arról tartott felolvasást a mi tulajdonkép nem létezik. Ez nagyon igaz! Okoson beszéltek ön akkor midőn ezt mondá, de azután állításai mint kimutatám alaptalanok.

Népszertiséget óhajt és igen helyesen, — de arról még se szól, a mi a székely népnek legszükségesebb: iskolák állításáról.

Oskola kell a népnek, nem ábránd! Az ismert viszonyok szerint én a szükségét a következőkben látom.

A székelyföldről mint iparos, van Brassóban 785 fu. A nemzeti lét megőrzésére elkerülhetlen ezeknek egy magyar reáliskola.

Bukarestben szintén igen nagy a magyar tanulók száma, a kiknek viszont elodázhatlan szükség egy 4 osztályu elemi iskola; Plojesten az ottani viszonyok szerint egy 3 osztályu elemi iskola.

A székelyföldön: Kézdi-Vásárhelyt, Sepsi-Szent-Györgyön, Csik-Szeredában volna nagy szükség egy-egy 4 osztályu reáliskolára.

Sokkal nagyobb szükség van ezekre mint az ipar képezdekre. Kezdetben kell az ipar iránti hajlamot felébreszteni, azt megkedveltetni, mint későbbi korban. Láttam én iparképezdeket külföldön, de ott se találtam teljesen kielégítőknék, — nálunk pedig annál kevésbé.

Tessék után gondolni állításaimnak; bővebb tudomást szerezni viszonyainkról, és akkor hiszem, hogy állításaimot elfogja ismerni.

Brassó, február hó.

Kászon István.

Bécsi tőzsde és pénzek Brassóban Febr. 27.

	Pénz.
Osztr. nemzeti adósság ezüstben	70 40
„ „ „ papirban	63 80
1860-ki sorsj. kölcsön 100 frt.	103 10
Nemzeti bank részvény	847 —
Hitelintézeti „	349 —
London	112 65
Ezüst	111 —
Napoleon'dor	8 96 1/2
cs. k. arany	5 34
Lira	10 35
Magyar földteherm.	89 50
Bánáti	78 —
Erdélyi	77 —
Porosz tallér	1 66
Ikosár	1 65
Rubel	1 70

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Orbán Ferencz.

VIRÁG-MAGYAROK!!!

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy Erfurtból a friss vélemény és virágmagyvak megérkeztek és nálam találhatók.

Sepsi-Szt-György: febr. hó.

41 1—3 Kovács Emilia.

719./1872. 39 3—3

ISKOLA-ÉPÍTÉS.

F. fejelmegyei Miko-Ujfaluhan a két tantemre és két tanítói lakása tervezett községi iskola építése nyilvános érteletés utján fog kindatni folyó évi Márczius 1-én d. e. 9 órakor előtört tanfelügyelői iradályban. Tervrajz és költség — előirányzat ugyanott folyvást megtekinthetők Vállalkozni kívánók a szokott biztosítékkal ellátva jelenjenek meg.

Brassó, 1872. febr. 16. Réthi Lajos tanfelügyelő.

Elnsz. 22. 1872. 36 3—3

Pályázati hirdetés.

Melynélfogva nemes Három- és törvényesen egyesült Miklósvárszékék törvényhatósága által a bányai orvosudori állomásra évi 500 fr. továbbá a Kézdivásárhelyi és sepsi-szent-györgyi erdőszeti állomásokra, kettőn — külön évi 500 frt. fizetéssel, — mint szintén egy Miklósvárszékében évi 50 frt. fizetéssel békéltendő szülészeti állomásra ezen neli pályázati nyitattik.

Pályázni kívánók tehát felhivatnak, mikép kellőleg felszerelt pályázati kérelmeket folyó év mártius hó 1-estől napjáng aláírthoz beadni sziveskedjenek.

Sepsi-Szent-Györgyön 1872. Febr. hó 5-én.

Forró Ferencz,
alispán

Legujabb Kombináció

részvényekben, melyvel most a t. cz. közönség elé lépek, 2 csoportból, négy-négy legjobbra ismert sorsjeggyel áll, melyeknek évenként 32 huzásuk van és a befizetés tartama alatt 48 frt. kamatot hoznak. Ez oly összeállítás, mely minden eddigieket felülmul és még semminemű intézet-, bank- vagy váltóháztól nem nyújtatott; miután még a nagyszerű nyeremény-chance-ok és óriási kamatélvezet mellett kötelezem magam a B. csoportban foglalt 1860-iki sorsjegyet, ha sorozata kihuzatik, 450 frttal visszaváltani. Így tehát minden résztvevőnek minden esetben 100 frt. készpénze és külön 3 eredeti sorsjegye marad tiszta hasznul.

A. csoport:

- 1 magyar díjsorsjegy, évenként 6 huzás, főnyeremény 250.000 frt. o. é.
- 1 telyesen befizetett 400 frcos török sorsjegy, évenként 6 huzás 600.000 fre.
- 1 braunschweigi 20 talléros sorsjegy, évenként 4 huzás 80.000 tallér.
- 1 szász-meiningeni sorsjegy, évenként 3 huzás 25.000 frt. ezüstben.

E csoport évenként 6 frt. kamatot hoz és 17 huzása van: fizetendő 16 részletben 20 forintjával.
33 „ 10 „

B. csoport

- 1 1860-iki államsorsjegy, évenként 2 huzás, főnyerem. 200.000 frt. 60.000 frt.
- 1 telyesen befizetett 400 frcos török sorsjegy, évenként 6 huzás.
- 1 braunschweigi 20 talléros sorsjegy, évenként 4 huzás.
- 1 szász-meiningeni sorsjegy, évenként 3 huzás.

Ezen csoportnak évenként 10 frt. kamata van és 15 huzása 17 részletben 20 forintjával.
35 „ 10 „

Mindkét csoportnak évenként 32 huzása és a befizetés alatt 48 frt. kamata van.
Még meg kell jegyezni, hogy mind a két csoportnál a résztvevő az első részlet lefizetése után egyedül játszik az egész nyereményre s nem kell ez utóbbit mással megosztani.
Huzási sorozatok ingyen küldetnek és minden nagyobb nyerő táviratilag értesítetik.
Vidéki megrendelések utánvétellel eszközöltnék.

FISCHER M. L.

váltóháza a „Fortunához“, hatvani-utsza 16. szám Pesten.

STEINER ARMIN Fischer M. L. bankházának vezér-főügynöke.

A legmerészebb REMÉNYEIMET FELÜLMULTA!

Az 1860-iki Rothschild-sorsjegyeknek február 1-én történt kisorsolása. Legujabb játéktervemből több, mint 130 részletiv sorozata kihuzatott. Miután lekötéltem magamat a részletiv szövegében, a sorozattal huzott sorsjegyet 450 frttal visszavenni, ezennel felszólítást intézek legujabb kombináció mindazon szerencsés tulajdonosaihoz, sziveskedjenek a részletleveleket az illető nyugtákkal vagy postai vevényekkel hozzám beküldeni, mely esetben az abban megirt 3 drb eredeti sorsjegyet ingyen úgy a maig befizetett összeget kamataival, s azonkívül még 100 forintot haszon gyanánt fogok kifizetni.

Ezen szerencsés eset által fölbátoritva, folytatom tehát a legujabb játéktervemet, és kérem a netáni megrendeléseket mennél hamarább hozzám juttatni, mert a sorsjegy folyton emelkedése miatt, én is kényszerítve leszek a kötjegy árát feljebb emelni.

Február 15-én lesz az 1870-iki magy. díj-kölesönsorsjegyek huzása, kedvességük miatt a legujabb játéktervembe e sorsjegyet is felvettem. Tíz forint, mint első részlet lefizetése után, kiki teljes tulajdonosa az ezen részletivekben megnevezett 4 sorsjegyek, és nem osztozik senkivel a nyereményben.

Ismert jelmondatom: „Csak Fortunánál található a szerencse“ most is fényesen bebizonyult.

Fischer M. L.

váltóháza a „Fortunához“ Pesten, hatvani-utsza 16. szám.

Steiner Armin Fischer M. L. bankházának vezér-főügynöke.